

nament d'una edificació': «si algú fa cases en son alou, prop de la honor de son veý, e e-l *solament* e e-l fonament on les parets se deven aseer, ha rayls d'alguns arbres de --- son veý, aqueles rayls poden arrencar» (Ol., p. 137); «un hom qui començà a fer una torre gran: quan fo feyt lo *solament*, la riquesa li fallí ---», StVicentF (*Serm.* II, 79.27); encara cat. occid.: «allí hi havia hagut un monestir que encara n'he vist los *solaméns*» El Soleràs (1936). *Solamenta*.

Solatge ant. = oc. ant. «sorte de redevance sur les blés» (derivat de *sòl* en el sentit de 'camp cultivable'): «can lo se<n>yor rey à pres 9 mesures, pren-ne En G. de Ribes 2 mesures a sos obs, per *solatge*; e, per reredume ---» Capbreu de la Vall de Ribes, c. 1283 (RLR IV, 59). 'Fons d'un dipòsit de vegetals': «informat que la ciutat venia algun forment que era gastat y pudent --- per los Srs. Consellers li fon respost que eren *solages* de siges», mj. S. XVI (*Ardits* v, 480) i Tort. 1616 (*Dag.*).

'Dipòsit que un líquid deixa': «y aquell lo *solatge* va sols replegant», *Procés de les Olives*, v. 503, val., fi S. XV; en aquest sentit és fem. en OPou: «lo pòsit o *solatge* o feu del vi: faex», «SUZIEDATS: la morcada de oli: amurca; *les solajes*: faex, -cis; los pinyols de les olives: samps; *staphylum*»; i a Mall.: «*solátjas* f. pl.: sa brutor que hi ha en los líquidos, veg. *morcas*», *DFgra.*; com que *solatge*, almenys en aquest sentit, és un mot peculiar del cat., aquest femení podria fer sospitar que es tracti d'una formació en -AGO, -INIS (a la manera de *farrago*, *indago*, *imago* i els noms de plantes en -ago) (fora del cat. només sé murc. *solaje*, GaSoriano, que deu ser catalanisme); en el conreu del cànem de B. Emp. tenia sentit anàleg al dels *baleigs*: sembla que és el que queda dels baleigs després de passar-hi l'escombria o arramadora, i té menys valor (no paga delme, i els baleigs sí) (a. 1789, llevador de St. Iscle d'Emp.). «Sobre el *solatge* d'una antiga pena, / que va obrir en el meu cor fonda ferida, / jo aixecaré triomfant la nova vida, / d'hores d'amor i de delícies, plena / ---», Coromines (*Hores d'Amor Serenes* I, O. C., 1267a). *Solatjada* collectiu, *AlcM.* *Solatjós*. *Solalles* 'solatge', «poso, sedimento, heces» S. XIV, Ibn Wáfíd, *Med. Part.*, 194.

Solam 'solatge, deixalles' fig., mall. (*BDLC* XII, 60). *Solies* 'solatge, deixies' (cf. *deixies* = *deixalles*): és propi de la Selva (no pas emp., com diu *AlcM.*): el P. Serra ho anota a Riudarenes (*AORBB* v, 239) i l'usa Ruyra: «els músics --- amorseixen amb una sucamulla de vi calent llurs gorges seques i cansades --- alguns pagesos se posen a parlar --- un dels músics --- després de xarrupar les *solies* del seu plat, pren part en la conversa i diu ---» (*Pinya de Rosa* I, 104). S'hi relaciona el tarrag. *solir-se* el foc 'debilitar-se, que si no s'hi afegís llenya s'apagaria» (Montoliu, *BDC* VI, 50).

Solar m. 'terreny pertanyent a algú', en particular l'usat per edificar-hi: «quan algú fa o basteyx cases, e fa les parets dins lo seu *solar*, los veýns que li són entorn no poden (ne deven dir que pusquen) cargar nuyl temps en aquelles parets», *CostTort.* (Ol., p. 736). No

ha estat d'ús general en cat.: en el domini or. més aviat s'havia usat *cós* (encara popular en molts llocs rurals), i abans *PATI* (Vic a. 1294) o *cantera* (id. 1253; CaCandi, *MiscHiCat.* I, 201; II, 367, context ací II, 488b55); avui s'hi usa, a Bna. i altres ciutats però revela el seu caràcter importat per la pronúncia amb -r sensible; està més arrelat en el P. Val. (llista d'homònims de CROs, *AdagesR*, 1736: «*solar* de casas», p. 109).

D'on, abstractai: 'casa pairal, nissaga': «la ciutat / --- / hon tu és nat / e té son statge / lo teu linatge / d'antic *solar* / ---», JRoig (*Spill*, 7287). En diversos llocs és ben popular, pron. amb -r muda, en el sentit de 'ruïnes' o 'construcció desapareguda': «la Cabanya del Ferrer avui és un *sulàs* Setcases (1936); «a Sant Nicolau hi queda un *solá*: diuen si hi havia habitat el Papa Luna» Canet lo Roig (1961).

Soler havia tingut gran ús antic en sentits com 'pis (d'un edifici)', fr. *étage*: ja deu ser el que significa en docs. recollits per *InuLC*, com en dos de referents a Cerdanya: «a *solario* de Orús --- ad ipsum *soler* de Orucio ---» a. 988 (cf. *SÒTOL*), «un banc qui és al pus alt *soler*», parlant de la Torre Cerdana (a. 1369); o en un de vigatà referent a Múnter: «vinum qui erat in ipso vexel in *solario* de Múntar» c. l'a. 1100 (pergamí de R. Berenguer III, *DBal.*, s. v. *furment*). A les *VidesR* té el sentit de 'pis superior d'un edifici' respecte del pis de baix: «co-l trebalassen en un *soler* en què estava» oposat al de *jus*, «los diables ---» 105r1 (n. 9).

També, 'plataforma': «Florentí estava en un *soler* e regardava --- sobtament lo *soler* casec e él morí» 78v1, n. 82; 'balconada, terrassa': «lo teu oste, quit panà les tues causes, cayrà mort del *soler*» 142v2 (n. 150), en tots tres passatges traduïnt «solarium», i vegeu-ne dos més en el gloss. 'Pis, étage' que es construeix damunt: «si algunes parets seran mijanes entre cases d'alguns, e la un volrà obrar sobre aqueles parets, que volrà pus alt pujar, o volrà fer *soler* o altra obra --- quart-se que --- ho faça en guisa que les parets no n valen meyns, ne al altre ne venga don», *CostTort.* (Ol., p. 131). Ja apareix c. l'a. 1200 en una poesia de G. de Berguedà (I, 22) rimant en-er, on Ugolini entén «sala da mangiare a pianterreno» (*ARom.* XXIII, 41) sense excloure, però, els altres sentits en què es documenta *solier* en oc. ant. «Söller, Altan, Galerie» (*PSW* VII, 787-90; Rayn. v, 247).

L'he trobat viu encara a bona part del cat. occidental: a la Granja d'Escarp *solé* «lo trebol» (suposo en el sentit de 'sòl, pis, d'un habitatge' (1935), *lu sylé* 'el terra d'una habitació' Tor de V. Ferrera (1932, però ja no a Àreu). Segueix viu per l'Alt Aragó, però en diferents sentits: *sulero* 'goltes' Echo (Casac., *BDC* XXIV, 181), *solero* «cada piso» Sallent de Gállego, «entrada, zaguán» Ansó, Echo, Lanuza, Aineto de Guara (*RLiR* XI, 227); a Bielsa *soler* es diu de la cabana d'herba en total, però més especialment és el pis de dalt, i així distingeixen entre *el soler* i *la borda* (1965). D'altra banda allà hi ha la *solera* 'la llinda' a Gistaín, i *soleralta* 'cavall de la teulada' a Casp (*BDC*